

Ammattipätevyysdirektiivi ja vuokralääkärit

Uusi EU:n direktiivi ammattipätevyysien tunnustamisesta valmistui vuonna 2005. Nyt tätä direktiiviä ollaan istuttamassa suomalaiseen lainsäädäntöön terveydenhuollon ammattien osalta. Ammattipätevyysdirektiivin täytäntöönpanon tavoitteena on varmistaa henkilöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus. Toisena tavoitteena se mahdollistaa ammattihenkilöiden koulutusta ja ammatinharjoittamista koskevien tietojen vaihdon viranomaisten välillä. Tämä on tärkeää erityisesti silloin, kun vaikkapa lääkärin toiminnassa on yhdessä jäsenvaltiossa todettu vakavia puutteita.

Lakiluonnokseen on nykyistä Suomen ammattihenkilöitä selkeämmin saatu jaoteltua ammatinharjoittamista koskevat säännökset ryhmiteltyä sen mukaan, onko ammattihenkilö suorittanut koulutuksensa Suomessa, muussa EU- tai ETA-valtiossa vai niiden ulkopuolella.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös terveydenhuollon ammattihenkilöltä edellytettävästä kielitaidosta. Tähän asti kielitaitoa on säädösten mukaan voitu vaatia vain Euroopan ulkopuolelta tulevilta. Ehdotuksen mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöllä pitäisi olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä kielitaito. Kielitaitovaatimus ei voisi kuitenkaan olla EU- tai ETA-valtioiden kansalaisille ammattipätevyysien tunnustamisen edellytys, mutta säännös antaisi työnantajalle mahdollisuuden edellyttää heiltäkin ammatinharjoittamisen kannalta riittävää kielitaitoa. Kielitaitovaatimukset ovat EU:n piirissä olleet tasapainoilua henkilöiden vapaan siirtymisen periaatteen ja potilaiden oikeuksien turvaamisen välillä. On kuitenkin itsestään selvää, että potilastyötä tekevän hammaslääkärin on osattava puhua potilaidensa kieltä.

EU-tasolla säädetään lääkäreiden osalta tutkinnon jälkeisestä harjoittelusta eri tavoin kuin hammaslääkäreiden kohdalla. Edellisillä se on nimeltään perusterveyden lisäkoulutus eli niin sanottu eurolääkärikoulutus. Hammaslääkäreillä ei vastaavaa säädöstä EU-tasolla ole. Suomi on kuitenkin ainoa EU-maa, jossa perusterveydenhuollon lisäkoulutus on edellytys lääkärin itsenäiselle ammatinharjoittamisoikeudelle. Lääkäriliitto ajaa voimakkaasti tämän poikkeavan tulkin purkamista, johon lakia muutettaessa olisi hyvä mahdollisuus.

Keskustelua on nostanut lakiesityksessä oleva uusi asia, jota direktiivin toimeenpano ei edellyttäisi. Viranomaiset haluavat nimittäin muuttaa pelisääntöjä eurolääkärikoulu-

tuksessa olevien lääkärin ja käytännön palvelua suorittavien hammaslääkäreiden työsuhteen laadun osalta. Tarkoitus on, että heidän työsuhteensa voisi olla vain toimintayksikön ylläpitäjään, jolloin esimerkiksi toiminta terveystieteiden tai hammaslääkärikeskuksessa vuokrafirman välittämänä ei olisi enää mahdollista. Sama on tulossa asetuksen muutoksella koskemaan myös opiskelijoiden loma-aikaisia työsuhteita. Lääkäriopiskelijoiden kohdalla tiukennusta on tulossa myös siten, että toiminta lääkärinä olisi mahdollista vasta viiden vuoden vuosikurssin jälkeen. Hammaslääkäreillä raja säilyi edelleen neljännessä vuosikurssissa.

Tiukennusta perustellaan sillä, että nykykäytäntö on aiheuttanut lukuisia ongelmia muun muassa lääkärin tai hammaslääkärin työnantajan ja toisaalta toimipaikan vastuun, perehdytyksen, ohjauksen ja valvonnan osalta. Ongelmien kerrotaan myös vaarantaneen potilasturvallisuutta.

Onko tällainen rajausta tarpeellinen? Työsopimuslain mukaan työnantajan, eli tässä vuokrafirman, siirtäessä työntekijän toisen työnantajan, eli esimerkiksi terveystieteiden keskukselle, siirtyä terveystieteiden keskukselle oikeus johtaa ja valvoa työntekoa. Kun kyse vielä on hammaslääkäristä, jolla ei ole oikeutta harjoittaa ammattia itsenäisesti, on selvää, että terveystieteiden keskuksella tai hammaslääkärikeskuksella on tällöin korostettu velvollisuus ohjata kesätoimissa olevaa kandiä tai käytännön palvelua suorittavaa hammaslääkäriä.

Tulee määräys sitten voimaan tai ei, yksi hyvä puoli asian nousemisesta esille toki on: käytännön palvelua suorittavan ohjauksen merkityksen korostuminen. Hammaslääkäriliitto selvitti vuosi sitten kyselyllä käytännön palvelun todellisuutta. Palvelun suorittamisen avuksi on tehty hyvä opas, mutta sen ohjeita on noudatettu huonosti. Vain harvalle käytännön palvelua suorittavalle oli laadittu suunnitelma palvelujakson ajaksi ja jopa puolet palvelun suorittajista sai selviytyä ilman ohjaajaa.

Hammaslääkäri työvoiman kysyntä on tällä hetkellä suurta maan eri puolilla, niin julkisella kuin yksityisellä puolella. Työpaikan, jossa nuori hammaslääkäri on uraansa aloittamassa, kannattaa todella pitää hänestä hyvää huolta – riippumatta siitä, onko työpaikka välitetty vuokrafirman kautta tai sovittu suoraan.

MATTI PÖYRY